

TALOUSNEUVOSTO

15.10.2014

Kokousmuistio 6/2014

Aika 15.10.2014 klo 8.00–9.30

Paikka Pääministerin virka-asunto Kesäranta

Läsnä Stubb Alexander, puheenjohtaja
Arhinmäki Paavo
Fjäder Sture
Haglund Carl
Häkämies Jyri
Ihalainen Lauri
Järventaus Jussi
Lyly Lauri
Marttila Juha
Mäki-Lohiluoma Kari-Pekka
Niinistö Ville
Orpo Petteri
Palola Antti
Penttilä Risto E.J.
Räsänen Päivi
Sipilä Juha
Viitanen Pia
Heinonen Olli-Pekka (at)
Määttänen Niku (at)
Pekkarinen Jukka (at)
Rantala Jukka (at)
Sovala Markus (at)
Turunen Joonas (at)
Sinko Pekka (s)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 8.00 ja totesi asialistalla olevan kaksi hyvin ajankoh-
taista ja toisiinsa liittyvää asiaa: Suomen luottolukituksen heikentyminen ja eläkeratkai-
sun taloudelliset vaikutukset. Talouden ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan nyt avointa
ja reipasta keskustelua, jonka johdosta talousneuvoston kokoukseen on kutsuttu paikal-
le myös oppositiopuolueiden puheenjohtajat.

Pääministeri kertoi hahmottavansa talousongelmien ratkaisun jakaantuvan kolmeen eri
aikaulottuvuuksia edustavaan kokonaisuuteen. Yhtäältä korostuvat nykyisen hallitusoh-
jelman ja hallituksen keskeisten päätösten päättäväinen toimeenpano. Toisaalta tarvi-
taan "keskipitkän ajan selviytymisstrategia", jota ryhdytään panemaan toimeen vaalien
jälkeen. Tähän liittyen valtioneuvoston kanslia on tilannut Ruotsin entiseltä valtiovai-
rainministeriltä Anders Borgilta Suomen taluspolitiikan lähivuosien linjavalintoja hah-
mottelevan raportin. Raportti tulee tarjoamaan eväitä ensi vaalikauden taluspolitiik-
kaan, mutta tarvitsee tuekseen myös muuta analyysia ja keskustelua. Hieman pidem-

mällä tähtäimellä Suomessa on varauduttava aiempaa hitaamman kasvun aikaan, mutta samalla on toteutettava uusia rakenteellisia uudistuksia ja visioitava valoisampaa tulevaisuutta. Keskustelua talouden vaihtoehtoista ja uudistustarpeista on syytä käydä laajapohjaisesti ja yhteistyössä myös opposition kanssa.

2 Luottoluokituspäätös

Markus Sovala arvioi alustuksessaan Standard & Poor'sin tuoreen luottoluokituspäätöksen taustoja ja taloudellisia vaikutuksia. Yleisesti ottaen luottoluokittajat ovat katsoneet Suomen päätöksentekokyvyn tukevan luottokelpoisuutta. Tässäkin tapauksessa luokituksen alenemisen taustalla on nimenomaan heikko talouskehitys.

Luottoluokituksen sisällyttäminen hallituksen tavoitteisiin on ongelmallista, koska kyseessä on melko tekninen suure, jonka määräytymien on pitkälti hallituksen kontrollin ulkopuolella. Maakohtaisen luokitusten tarpeellisuutta ylipäätään tulisi harkita. Luokituksen aleneminen osui taloudellisesti rauhalliseen vaiheeseen ja sen vaikutukset ovat toistaiseksi jääneet vähäisiksi. Suomen korkoero Saksaan nousi viikonlopun yli aavistuksen verran, mutta samalla valtiolainojen korko aleni ennätysmäisen matalalle.

3 Keskustelu

Keskusteltiin mm. siitä, missä määrin luottoluokituksen laskun taustalla on luottamuksen hiipuminen Suomen päätöksentekokykyyn ja missä määrin ei. Varsin yleinen arvio oli, että päätöksiä on saatu aikaan, mutta ne ovat usein viipyneet turhan pitkään. Tällainen "Japanin tie" on Suomelle vaarallinen tulevaisuuskuva. Kaikkien osapuolten on voitava joustaa tavoitteistaan, jotta uudistuksia saadaan aikaan ripeämmin. Uudistumista voisi myös edistää pienten askelten politiikka, jolloin uudistaminen ei olisi aina mammuttimaisten ja aikaa vievien päätösten takana.

Useassa puheenvuorossa korostettiin osaamisen merkitystä taloudellisen menestyksen edellytyksenä ja oltiin huolissaan osaamisen rapautumisesta mm. koulutusjärjestelmään kohdistuvien säästöpainoiden vuoksi. Tässäkään ei tulisi käyttää "juustohöylää" vaan priorisoitava ja vaalittava laatua. Metsä- ja elektroniikkateollisuuden tulevaisuudessa nähtiin myös valoa mm. uusien tuoteinnovaatioiden muodossa. Tältä osin S&P:n raportin arveltiin antavan turhankin synkän kuvan. Toisaalta menestyminen vaatii aina myös onnekkaita sattumia, joita on vaikea ennakoita.

4 Eläkeratkaisun vaikutusarviot

Jukka Rantala kävi läpi eläkeratkaisun keskeiset vaikutukset ja totesi ehdotetun ratkaisun eläkkeellesiirtymisvaikutusten olevan alustavan ETK:n arvion valossa linjassa tavoitteenasettelun kanssa (liite 1). Jukka Pekkarinen totesi VM:n alustavan arvion viittaavan siihen, että ratkaisun ansiosta julkisen talouden kestävyysvaje supistuu n. 2 miljardilla eurolla eli noin 1 prosenttiyksiköllä suhteessa BKT:een. Eräät vielä täsmentämättä olevat yksityiskohdat voivat kuitenkin vaikuttaa arvioon.

Niku Määttänen kertoi Etlassa valmisteltavan tarkempaa arviota ratkaisun vaikutuksista kuluvan vuoden loppuun mennessä (liite 2). Hän piti erinomaisena uudistukseen sisältyvää rakennetta, jossa eläkkeen alakaraja sidotaan elinajanodotteeseen. Uudistuksella voidaan saavuttaa merkittäviä tuloeroja tasaavia vaikutuksia työn tarjonnan kannustimia heikentämättä. Potentiaalisia ongelmia ovat työuraeläke sekä työttömyysputki, joi-

den laajamittainen käyttö saattaa olennaisesti heikentää uudistuksen positiivisia vaikutuksia julkisen talouden kestävyYTEEN.

5 Keskustelu

Keskustelussa täsmennettiin ratkaisun sisältöä työuraeläkkeen osalta. Tarkoituksena on rajata tämän väylän käyttö vuositasolla noin 2000 henkilöön. Tämä edellyttää kriteeristön tarkistamista siten, ettei kiintiö ylitä. Myös työttömyysputken käytön osalta tilannetta on tarkoitus seurata ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin.

6 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston marraskuun kokous pidetään keskiviikkona 12.11.2014 klo 8.00 pääministerin virka-asunto Kesärannassa. Aihe vahvistetaan myöhemmin. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri